

RAPPORT

OPPDRAGSNAVN: KU reindrift reguleringsplan Gamnes

EMNE: Konsekvensutredning reindrift

DOKUMENTKODE: KU reindrift 28.09.2023

RAPPORT

Oppdragsnavn:	KU reindrift reguleringsplan Gamnes		
Oppdragsgiver:	Karlsøy kommune		
Kontaktperson:	May-Jorunn Corneliussen		
Emne:	Konsekvensutredning reindrift		
Dokumentkode:	KU reindrift 28.09.2023		
Ansvarlig enhet:	Samfunnsutvikling Nord	Utført av:	Arne Sundheim og Kristoffer Helgesen Grud
Tilgjengelighet:	Tromsø	Dato:	28.09.2023

Forsidebilde: Planområdet med KI-animert rein.

REV.	DATO	BESKRIVELSE	UTARBEIDET AV	GODKJENT AV
1.0	28.09.2023		KHG	AS

INNHOLDSFORTEGNELSE

1.	INNLEDNING.....	5
1.1	INNSPILL TIL PLANPROGRAMMET - REINDRIFT	5
2.	KONSEKVENSTREDNING	6
2.1.	METODIKK.....	6
2.1.1	Verdivurdering	7
2.1.2	Vurdering av påvirkning/konsekvensvifta	8
2.1.3	Datagrunnlaget.....	8
2.2.	KRAV TIL UTREDNING	9
2.3.	ALTERNATIVER	9
2.3.1.	Alternativ 0 – ingen bebyggelse	9
2.3.2.	Alternativ 1 – Bebyggelse.....	9
3.	REINDRIFT – FORVALTNING OG RETTIGHETER	9
3.1	ILO-KONVENSJONEN NR. 169 OM URFOLK OG STAMMEFOLK.....	10
3.2	FN-KONVENSJONEN OM SIVILE OG POLITISKE RETTIGHETER	10
3.1.	LOVVERK OG ØVRIG RAMMEVERK.....	11
4.	HISTORISK BAKGRUNN FOR REINDRIFTA I KARLSØY OG PÅ RINGVASSØYA	13
4.1	REINDRIFTSFORMER	13
4.2	HELÅRSDRIFT.....	15
5	DAGENS SITUASJON RINGVASSØYA/RÅNES - BAKGRUNNSDOKUMENTER	16
5.1	REINDRIFTSKART	16
5.3	FORHOLDET MELLOM REINDRIFTSKARTET OG BESKRIVELSER I DISTRIKTPLANEN	18
5.4	DISTRIKTPLAN RINGVASSØYA 2021-2024	19
5.5	KOMMUNEPLANENS AREALDEL KARLSØY KOMMUNE.....	20
5.5.1	KU reindrift	20
5.6	INNGREPSKARTLEGGING I REINBEITEOMRÅDER I TROMS FYLKE - 2019.....	20
5.7	KONSESJONSSØKNAD ÅBORSELVA KRAFTVERK.....	21
5.8	KONSEKVENSTREDNING REINDRIFT TIL AREALPLAN KALRLSØY KOMMUNE	21
5.9	Ku Hav & fjell.....	23
5.10	ERFARINGER FRA NABOER I OMRÅDET GAMNES.....	23
5.11	DISTRIKTETS BESKRIVELSE AV DAGENS BRUK AV OMRÅDET	23
6	REINDRIFT OG KLIMAENDRINGER	24
7	INNGREPSEFFEKTER.....	25
8	VURDERING AV VERDI	25
9	VURDERING AV TILTAKETS PÅVIRKNING OG VURDERING AV ALTERNATIVER.....	26
9.1	VURDERING AV KLIMAENDRINGER	26
9.2	ALTERNATIV 0.....	27
9.3	1 - UTBYGGING	27
9.4	SAMLET BELASTNING.....	27
9.4.1	Generelt om samlet belastning	27
9.4.2	Åbornes industriområdet.....	28
9.4.3	Grønnskaret	28
9.4.4	Regulering av Simavik og Skarsfjord vannkraftverk	28
9.4.5	Åbornes leirdue- og skytebane.....	28
9.4.6	HAV OG FJELL	29

9.4.7	Toppturer	29
9.5	VURDERING AV KONSULTASJONSPLIKTEN.....	30
9.6	VURDERING OPP MOT FN-KONVENSJONEN OM SIVILE OG POLITISKE RETTIGHETER	30
9.7	VURDERING AV AVBØTENDE TILTAK FRA REINBEITEDISTRIKTETS SIDE.....	30
9.8	FORSLAG OM AVBØTENDE TILTAK	32
9.9	VURDERINGEN AV MULIGHETENE FOR AVBØTENDE TILTAK	33
9.10	VURDERING AV KONSEKVENNS OG AVBØTENDE TILTAK.....	33

1. INNLEDNING

Karlsøy kommune som forslagsstiller har igangsatt utarbeidelse av en reguleringsplan for Gamnes på Ringvassøya.

Planarbeidet er startet opp med bakgrunn i Karlsøy kommunes ønske om å utvide Gamnes boligfelt., med formål om å tilrettelegge for fremtidig boligutbygging og barnehage i området.

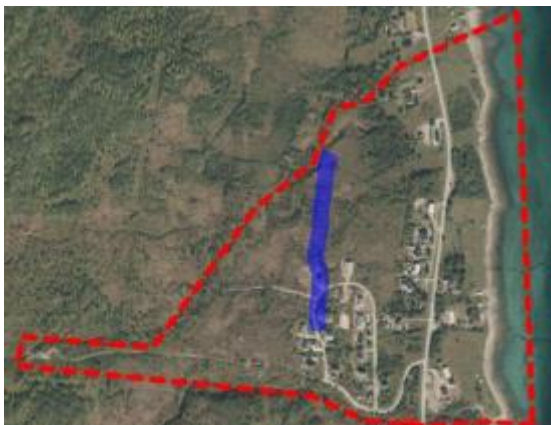
I tråd med plan og bygningslovens § 4.1 utarbeides planprogram for detaljregulering for Gamnes. Planprogrammet skal redegjøre for formål med planarbeidet, planprosessens tema for utredning og for hvilke utredningsmetoder som benyttes. Planarbeidet utløser krav om konsekvensutredninger hvor formålet er å sikre at viktige hensyn knyttet til miljø og samfunn blir tatt i betraktning under arbeidet med planen. Forskrift om konsekvensutredning legger opp til at planprogram og utredninger skal tilpasses omfang og nivå på planarbeidet, og belyse de problemstillingene planarbeidet omfatter. Konsekvensutredningene skal klargjøre om det er behov for avbøtende tiltak i forbindelse med gjennomføringen av planen, samt om det er behov for undersøkelser og tiltak med sikte på å overvåke og klargjøre de faktiske virkninger av planen.

1.1 INNSPILL TIL PLANPROGRAMMET - REINDRIFT

Av merknader som kom inn til planprogrammet vedr. tema reindrift var det kun Ringvassøy Reinbeitedistrikt som kom med relevante innspill. Sametinget og Statsforvalteren i Troms og Finnmark kom ikke med innspill angående reindriften.

RINGVASSØY REINBEITEDISTRIKT

Distriktet sier i sin uttalelse at de ikke vil gå imot reguleringsplanen, men påpeker noen nødvendige justeringer. De uttaler at reguleringsplanen berører reinbeite, deriblant vårbeite/kalvingsland, trekklei og oppsamlingsområde for rein. Distriktet arealkart er under revidering. Distriktet har derfor skissert en linje der boligfelt ikke forventes å forstyrre reindriften dersom den holdes på østsiden/nedsiden. (omtrent øvre/vestre del av eksisterende boligfelt)

Figur 1. Innspill fra distriktet til planprogrammet

Fjellområdene vest for planområdet er viktige oppsamlingsområder for rein, som blir brukt under reinsanking. Ønsker at utbygging begrenses til øst for vestre Ringvei. Utbygging mot vannbrønnen (østover) vil berøre reinens bruk av området.

Trekklei går også nedenfor vannbrønnen i myrområdene. Konsekvenser med å bygge ned viktige lavere-liggende beiteområder kan være ødeleggende for en fornuftig bruk av områdene. For reindriften er det spesielt viktig å opprettholde viktige beiteområder, flyttleier, oppsamlingsområder kalvingsområder, paringsland, reinens trekkruiter og andre viktige funksjonsområder for reindriften. Der viktig at arealene ikke forringes.

Plan og bygningsloven skal bidra til å sikre naturgrunnet for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsniv. Dette innebærer blant annet at reindriften og reindriften areal skal sikres. Det er en stor utfordring ved utredningene, og det er at det ikke er samsvar mellom de offisielle reindriften kartene som Statsforvalter ber utreder å benytte, og det som reindriften selv sier er deres bruk og primærområder.

2. KONSEKVENsutredning

Gjennom vedtatt planprogram datert 14.12.2022 er det 3 temaer som skal konsekvensutredes i henhold til kapittel fra Forskrift om konsekvensutredningen. Et av disse temaene er reindrift.

2.1. METODIKK

Metodikken som benyttes bygger Forskrift om KU (FOR-2017-06-21-854) som utdypet nærmere formål og krav til konsekvensutredninger. Konsekvensutredningens innhold og omfang skal tilpasses den aktuelle planen eller tiltaket, og være relevant for de beslutninger som skal tas. Miljødirektoratet har utarbeidet en ny veileder M-1941, og det anbefales at denne suppleres med andre fagveiledere. Veilederen er fortsatt under utvikling. I kontakt med Miljødirektoratet opplyses det at V712 kan benyttes dersom arbeidet og planprogrammet er vedtatt og utredningene er uten å benytte M-1941. V712 er benyttet i en mengde KU-utredninger både fra statlige og kommunale myndigheter, og har mange referanseprosjekter. I denne KU er Statens Vegvesen, håndbok V712: Konsekvensanalyser for ikke-prissatte konsekvenser derfor benyttet. Ikke prissatte konsekvenser er inndelt i fagtema, hvor reindrift går inn under naturressurser.

Konsekvensutredningstemaene utredes på følgende måte:

1. Beskrivelse av dagens situasjon, og en vurdering av tiltakets konsekvenser knyttet til ulike byggingalternativer.
2. Kartlegging og beskrivelse av eventuelle konsekvenser for tilgrensende områder – alt etter hvilket tema det dreier seg om.
3. Vurdering av grunnlaget for utredningene.
4. Vurdering av samlet belastning av tiltaket, i og rundt planområde.
5. Vekting av konsekvenser, og avbøtende tiltak.

2.1.1 VERDIVURDERING

Verdivurderingen tar utgangspunkt i hvilken verdi området har i dag. Konsekvenser ved det enkelte utbyggingsområde vurderes i forhold til de ulike utredningstema som angis, og hvilken påvirkning nytt formål vurderes å få for ny/endret bruk av arealformålet. Dette innebærer at dersom et nytt formål etableres i et nytt område, og dette medfører negative konsekvenser for friluftsliv, støy, naturmangfold, kulturminner etc., – gis det en negativ konsekvens i skalaen. Dersom formålet er kun en utvidelse av dagens formål, eller en positiv utvikling, vil det eksempelvis ikke få nye konsekvenser. På skala settes dette til 0, eller positiv konsekvens.

«Hovedkilden til informasjon for verdisetting finnes hos reindriftsforvaltningen (Fylkesmannen), hos kontaktpersoner for aktuelle reinbeitedistrikt og hos utøverne (siidaen). Det finnes gode kart over årstidsbeiter, kalvingsområder, trekklei, flyttlei med mer i reindriftskart som ligger på kartsidene (Kilden) til NIBIO. Disse kartene er ikke alltid helt oppdaterte og supplerende informasjon må derfor innhentes fra reinbeitedistriktene. Det er videre viktig å kartlegge bruken av arealene mer nøyaktig og dette gjøres ved kontakt med reinbeitedistrikt og siidaer. For vurdering av årstidsbeiter vil verdi også påvirkes av hvilken type beite som er minst tilgjengelig for utøveren (minimumsfaktor). Flytting mellom områdene skjer normalt i faste traseer og disse er derfor særlig viktig. Skillet mellom alternative og aktive flyttleier skjer ut fra lokal kunnskap og kontakt med siidaen. Noen reinbeitedistrikt har flytting med bil eller båt. I tilknytning til slik drift er det gjerne faste områder disse ankommer/forlater og det kan være viktige oppsamlingsområder og gjerdeanlegg knyttet til disse.»

Vurdering av verdi arealer knyttet til reindrift er hentet fra Statens vegvesens håndbok V712.

	Uten betydning	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
Forvaltningsprioritet	Uten betydning for temaet eller sterkt reduserte kvaliteter		Forvaltningsprioritet	Høy forvaltningsprioritet	Høyeste forvaltningsprioritet
Viktighet/betydning for fagtemaet		Alminnelig/lokalt vanlig	Lokal/regional betydning	Regional/nasjonal betydning	Nasjonal/ internasjonal betydning Unikt
Funksjoner og sammenhenger		Kontekst/sammenheng er lite synlig	Kontekst/sammenheng er noe fragmentert	Viktige sammenhenger og funksjoner	Særlig viktige sammenhenger og funksjoner
Bruksfrekvens		Betydning for få	Betydning for flere	Betydning for mange	Betydning for svært mange
Faglige kvaliteter ⁴²		Få kvaliteter	Gode kvaliteter	Særlig gode kvaliteter	Unike kvaliteter

Veiledning for vurdering av verdi reindrift ihht Statens vegvesens håndbok tabell 6-29:

Registreringskategori	Del-kategori	Ubetydelig verdi	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
Reindrift	Flyttlei, trekklei og anlegg		Gjerder og anlegg ikke i bruk	Mindre brukte trekkleier Mindre viktige gjerder og anlegg	Alternative flyttleier Trekkleier Gjerder og anlegg med alternativ	Aktive flyttleier Gjerder og anlegg uten alternativ
	Beiteområder og kalvingsområde			Mindre viktige beiteområder	Særlig viktige beiteområder	Kalvingsområder Beiteareal som er minimumsfaktor

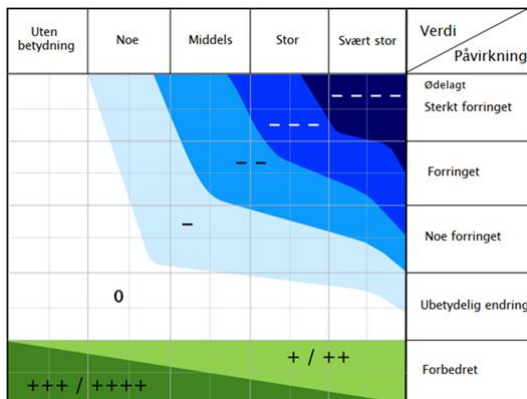
Verdien settes inn på en «linjal» som er inndelt i fem deler. Linjalen utgjør x-aksen i konsekvensvifta. Eksempel under her, altså ikke reell verdisetting da den kommer i kap. 9.

Uten betydning	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
		▲		

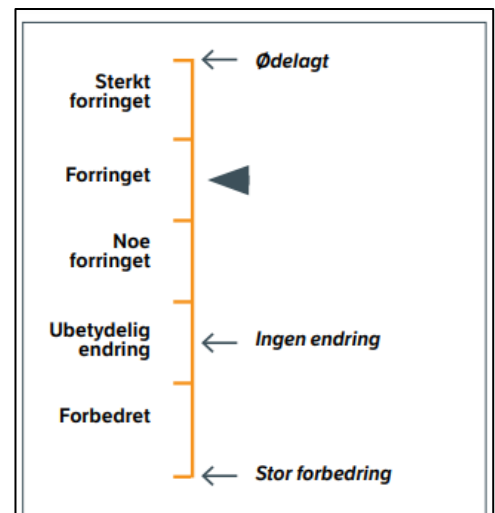
Tiltakets påvirkning	
Ødelagt/ sterkt forringet	Stenging av flyttlei. Inngrep i kalvingsområder som gjør disse ubrukelige. Inngrepet avskjærer eksisterende beiteområder for framtidig bruk.
Forringet	Mindre inngrep i kalvingsområder som tilnærmet kan brukes som før. Betydelig arealbeslag eller tap av beite. Sperring av trekklei med få alternativer trekkmuligheter.
Noe forringet	Arealbeslag eller tap av beite i noe omfang. Sperring av trekklei med flere alternativer trekkmuligheter.
Ubetydelig forringet	Ingen eller minimal andel av beiteområde blir berørt
Forbedret	Nye/tidligere beiteområder blir gjort mer tilgjengelig. Tidligere flyttlei og trekklei kan gjenåpnes.

2.1.2 VURDERING AV PÅVIRKNING/KONSEKVENSVIFTA

Påvirkning er et uttrykk for endringer som tiltaket vil medføre på det berørte delområdet. Vurderinger av påvirkning skal relateres til den ferdig etablerte situasjonen i forhold til situasjonen i 0-alternativet. Det er kun områder som blir varig påvirket, som skal vurderes.

Skaalen for påvirkning er inndelt i fem trinn og går fra sterkt forringet til forbedret. Linjalen utgjør y-aksen i konsekvensvifta.

2.1.3 DATAGRUNNLAGET

Det skal dokumenteres hvordan man anser datagrunnlaget som danner grunnlaget for vurderingene er.

- Skala datagrunnlag
  - A: Godt
  - B: Middels godt
  - C: Dårlig

Datagrunnlaget som ligger til grunn for utredningen anses som godt. Det er innhentet informasjon fra distriktet gjennom befaring og møte i området, det er benyttet tidligere KU for reindrift 2014, Konsepsjonssøknad for Åborselva kraftverk, KU for reindrift for Hav og Fjell, det er det er gjennomført intervju med beboere i området, og benyttet database med landbruksdepartementets reindriftskart. Det vises til referansedokumenter bakerst i utredningen.

2.2. KRAV TIL UTREDNING

I planprogrammet er det satt følgende krav til KU-utredning reindrift:

Problemstilling	Krav til utredning
Hvordan tiltaket påvirker dagens bruk av reindriftsressursene	Virkninger av tiltak beskrives i konsekvensutredningen. Eventuelle avbøtende tiltak skal beskrives.

2.3. ALTERNATIVER

Konsekvensutredningene skal for hvert tema sammenligne konsekvenser av forskjellige alternativer til planen med dagens situasjon, 0-alternativet. Alternativene skal være realistiske, men forskjellig nok slik at konsekvensutredningen kan belyse om det er større fordeler/ulempes med en av begge. I det fastsatte planprogrammet er det besluttet å utrede to alternativ.

2.3.1. ALTERNATIV 0 – INGEN BEBYGGELSE

Dagens situasjon uten utbygging.

2.3.2. ALTERNATIV 1 – BEBYGGELSE

Alternativet vil utrede nytt boligfelt med teknisk infrastruktur i et område på 300 daa. I henhold til planprogrammet er det ønskelig å utrede følgende:

- Regulering av anlegg for gående og suklende langs fylkesveien innenfor planavgrensningen
- Tilrettelegging for utbygging av boliger i forlengelse av eksisterende boligfelt
- Tilrettelegging for ny barnehage
- Mulig vann- og avløpsanlegg
- Sikring av nærturområde
- Mulig ny avkjørsel fra fylkesvei

3. REINDRIFT – FORVALTNING OG RETTIGHETER

Det er ikke bare reindriftsloven som gir rammene for reindriften, da dette må sees i en større sammenheng med øvrig lovverk og rettigheter som legger rammene for reindriften og samiske rettigheter. Reindriften er en særegen næring ut fra flere forhold:

- Den utøves over store arealer, men med lav intensitet i arealbruken
- Den er sårbar for forstyrrelser og inngrep. Andre arealbrukere skal ta hensyn til dette, som er hjemlet gjennom bl.a. bestemmelser i reindriftsloven
- Reindriften i de samiske reinbeiteområdene er en urfolksnæring/eksklusiv samisk næring, og har rettskrav på særskilt beskyttelse

Eksklusive rettigheter ble første gang formalisert gjennom Lappekodisillen, som var et tillegg til grensetraktaten mellom Danmark-Norge og Sverige-Finland i 1751. Det skulle sikre det statsløse samiske folkets framtid gjennom å garantere at oppdelingen av Sápmi ikke skulle hindre reindrift og annen næringsvirksomhet på tvers av den nyetablerte grensen. Fra slutten av 1800-tallet er reindriften i begge land blitt regulert av reindriftslover og gjennom 1900-tallet er også den grenseoverskridende reindriften blitt regulert av reinbeitekonvensjoner mellom landene.

I dag er også myndighetene forpliktet av Grunnlovens § 108, som pålegger myndighetene å legge forholdene til rette for at samene kan sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv. «Sameparagrafen» ble vedtatt av Stortinget 21. april 1988 og tilføyd ved grunnlovsbestemmelse av 27. mai 1988. Den gang fremgikk bestemmelsen i Grunnlovens § 110a, men i forbindelse med grunnlovsrevisjonen i 2014 ble den flyttet til § 108.

3.1 ILO-KONVENSJONEN NR. 169 OM URFOLK OG STAMMEFOLK

Stortinget har vedtatt en egen konsultasjonsplikt gjennom Sameloven som bygger på ILO-konvensjonen, og er nå også gjelder for kommunesektoren. Det er utarbeidet en egen veileder til bruk for kommunene. Konsultasjonsplikten går lenger enn de ordinære bestemmelsene om medvirkning i f.eks. plan- og bygningsloven. For dette prosjektet er viktig at Karlsøy kommune som planmyndighet å ivareta konsultasjonsplikten. Selv om prosjektet som sådan har hatt dialog med reinbeitedistriktet, er konsultasjonsordningen formelt noe kommunen som planmyndighet skal gjennomføre. Utklipp fra Kommunal- og moderniseringsdepartementets veileder om konsultasjoner med samiske interesser. For øvrig har Stortinget i 2023 vedtatt endring i Grunnlovens § 108 som nå fastsetter i lovtekst at samene er urfolk.

Boks 3.1 ILO-konvensjon nr. 169 artikkel 6

Bakgrunnen for fastsettelse av konsultasjonsprosedyrer ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater artikkel 6, som lyder (i norsk oversettelse):⁵

«1. Ved anvendelse av bestemmelsene i denne konvensjonen, skal regjeringene:

(a) konsultere vedkommende folk, ved hensiktsmessige prosedyrer og spesielt gjennom deres representative institusjoner, når det overveies å innføre lovgivning eller administrative tiltak som kan få direkte betydning for dem;

(b) etablere virkemidler for at disse folk fritt kan delta, minst i samme utstrekning som andre deler av befolkningen, på alle beslutningsnivåer i folkevalgte, administrative og andre organer med ansvar for politikk og programmer som angår dem;

(c) etablere virkemidler for full utvikling av disse folks egne institusjoner og initiativer, og når det er aktuelt, skaffe nødvendige ressurser for dette formål.

2. Konsultasjoner som finner sted ved anvendelse av denne konvensjon, skal foregå i god tro, i former som er tilpasset forholdene, og med målsetting om å oppnå enighet om eller samtykke til de foreslåtte tiltakene».

Det følger av ILO-konvensjonen nr. 169 artikkel 6 nr. 1 at myndighetene skal konsultere urfolk gjennom «hensiktsmessige prosedyrer», når det overveies å treffe tiltak som kan få direkte betydning for urfolk. ILO har i flere sammenhenger pekt på behovet for å etablere mekanismer som sikrer at konsultasjoner med berørte urfolk skjer på en systematisk og koordinert måte. ILO har også uttrykt som et mål at statene etablerer lovregler om konsultasjoner i nasjonal lovgivning.

3.2 FN-KONVENSJONEN OM SIVILE OG POLITISKE RETTIGHETER

Norges folkerettslige forpliktelser overfor samene som urfolk nedfelt i FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter av 1966, artikkel 27. Konvensjonen ble vedtatt på FNs generalforsamling i 1966, og trådte i kraft i 1976.

Artikkel 27 som slår fast at personer tilhørende etniske, religiøse eller språklige minoriteter ikke skal nektes retten til å utøve sin egen kultur, bekjenne seg til og utøve sin egen religion, eller bruke sitt eget språk. I forhold til urfolk omfatter artikkel 27 også retten til materiell kulturutøvelse og tradisjonell næringsvirksomhet knytte til bruk av land og naturressurser. Bestemmelsen etablerer også beskyttelse mot naturinngrep i områder som urfolk bruker til tradisjonell næringsutøvelse.

Begge konvensjonene er ratifisert av Norge og dermed forpliktende for myndighetene selv om konvensjonstekstene som sådan er allmenne i sitt uttrykk.

Artikkel 27 har vært sentral i Fosen-saken, hvor Høyesterett vurderte om utbyggingen krenket reineiernes rettigheter. Høyesterett kom her til at vindkraftutbyggingen vil ha en vesentlig negativ effekt på reieneiernes mulighet til å utøve sin kultur på Fosen. På den bakgrunn så Høyesterett det slik at reieneiernes rettigheter vil være krenket hvis det ikke ble satt inn tilfredsstillende avbøtende tiltak.

For øvrig kan det henvises til nylig utgitt rapport fra Norges institusjon for menneskerettigheter (Dette er et uavhengig offentlig organ som er underlagt Stortinget), og rapporten setter søkelyset på vern mot inngrep i samiske bruksområder¹. Formålet med rapporten er å bidra med kunnskap om det menneskerettslige vernet mot inngrep i samiske bruksområder, med hovedvekt på FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter artikkel 27. (SP 27). Rapporten viser at det har skjedd en utvikling mot en sterkere vektlegging av samiske forhold i inngrepssaker. Samtidig øker presset generelt mot samiske områder. Det rettslige vernet mot inngrep, som følger av folkeretten og norsk rett, er ikke sterkt nok til å hindre at stadig nye områder blir gjenstand for inngrep og utbygginger. Uten det eksisterende vernet ville imidlertid enda større deler av samiske bruksområder vært tapt. Selv om mange inngrep tillates, er også en rekke inngrepssøknader avslått av myndighetene på grunn av de negative virkningene på urfolks kulturutøvelse.

Det fremmes ikke anbefalinger i rapporten, men det pekes på noen særlige forhold hvor NIM mener at det kan gjøres grep for å styrke den menneskerettslige etterlevelsen. Dette knytter seg blant annet til:

- Å sikre gode, tidlige og uavhengige konsekvensutredninger.
- Å sikre tilstrekkelig kunnskap gjennom forskning og kartlegging, om bit-for-bit- nedbygging av reinbeiteområder og om samlede konsekvenser av inngrep, slik at den kumulative effekten av flere ulike inngrep i reindriftsområder tas i betraktning.
- Å vurdere om man bør tillate utbygging før gyldigheten av en tillatelse er rettslig avklart.
- Å tydeliggjøre, gjennom lovgivning eller andre reguleringer, de relevante vurderingstemaene etter SP 27 for å bidra til gode menneskerettslige vurderinger i forvaltningen.

3.1. LOVVERK OG ØVRIG RAMMEVERK

I utredningen har vi tatt med lovverk og øvrig rammeverk knyttet til reindriften.

Reindriftsloven §§	Utdyping av bestemmelse
§ 1 Lovens formål, sikring av arealer	Areal- og naturgrunnlaget er reindriftas viktigste ressurs. Det skal legges til rette for en økologisk, økonomisk og kulturelt bærekraftig reindrift med basis i samisk kultur, tradisjon og sedvane. Det er selve

¹ NIM 2022: Menneskerettslig vern mot inngrep i samiske bruksområder.

Reindriften §§	Utdyping av bestemmelse
	forutsetningen for reindrift som næring og kultur. Reindriften driftsform gjør næringen svært arealavhengig, noe som har sin bakgrunn i marginale beiteområder og reinens behov for ulike sesongbeiter og flyttleier mellom dem. I planbehandlingen skal virkningene for reindriften areal- og ressursgrunnlag vurderes.
§ 3 Anvendelse i tråd med folkeretten	Loven skal anvendes i samsvar med folkerettens regler om urfolk og minoriteter. FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter , hvor SP artikkel 27 etablerer et rettslig vern for minoriteter og urfolks rett til bl.a. kultur og kulturutøvelse. For reindrift er artikkelen mest aktuell å se i sammenheng med naturinngrep eller andre planer som kan påvirke grunnlaget for å drive med reindrift i nåtid og framtid. Et inngrep som er så omfattende at reindriftssamer fratras retten til å utøve kulturen, vil omfattes av artikkel 27. Det er de samla virkningene av alle gjennomførte og vedtatte inngrep som er vurderingstema, og ikke bare det siste inngrepet. ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater er ratifisert av Norge og gjelder for samene som urfolk. Konvensjonen er ratifisert av Norge og gjelder for samene som urfolk. Den er ikke inkorporert i norsk lov på samme måte som FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter. Den er delvis inkorporert gjennom Finnmarksloven av 2005. Selv om ILO-konvensjonen ikke er inkorporert i sin helhet, er den likevel folkerettslig bindende for Norge.
§ 19 Beiteretten	Retten til å utøve reindrift gir rett til å la reinen beite i fjellet og annen utmarksstrekning, herunder også tidligere dyrket mark og slåtteeng som ligger for seg selv uten tilknytning til bebodde områder eller dyrkede arealer i drift, dersom de ikke er holdt i hevd og heller ikke er i bruk som kulturbeite, med mindre arealet er inngjerdet med gjerde som freder for rein. Kongen kan gi nærmere bestemmelser om hva som skal forstås med gjerde som freder for rein.
§ 20 Årstidsbeiter	Beiteretten omfatter rett til nødvendige årstidsbeiter, dvs. vår-, sommer-, høst- og vinterbeiter, herunder flyttleier, kalvingsland og parringsområder.
§ 22 Flyttleier	Flyttlei er der hvor reinen ledes/drives/føres mellom årstidsbeiter. Med til flyttlei regnes også faste inn- og avlastingsplasser for transport av reinen. Flyttleiene er lovfestet. Flyttlei angir en hovedretning, en må derfor regne med at flytting må kunne skje over et betydelig bredere felt. I en situasjon hvor reindriften ikke fritt og uhindret kan flytte med sin rein etter en tradisjonell flyttlei, anses flyttleien for å være stengt. Trekklei er der reinen trekker av seg selv uten fysisk påvirkning, enkeltvis eller i flokk.
§ 62 Distriktsplaner	Distriktsstyret skal utarbeide en distriktsplan for distriktet som skal inneholde de opplysninger om virksomheten i distriktet som er nødvendige for den offentlige planlegging. Kommune, fylkeskommune og statsforvalter bør orienteres om planarbeidet og skal gjøres kjent med hovedinnholdet i planen før den vedtas. Kommune, fylkeskommune og statsforvalter, samt berørte nabo-distrikter, skal få tilsendt den vedtatte planen.

Reindriften §§	Utdyping av bestemmelse
§ 63 Utnyttelse av eiendom i reinbeiteområde	Grunneier eller bruksberettiget må ikke utnytte sin eiendom i reinbeiteområde på en slik måte at det er til vesentlig skade eller ulempe for reindriftsutøvelse i samsvar med denne lov. Første punktum er likevel ikke til hinder for vanlig utnytting av eiendom til jordbruk, skogbruk eller annen utnytting av utmark til landbruksformål.
§ 65 Ferdse i områder hvor rein beiter	De som ferdes i område hvor rein beiter, plikter å vise hensyn og opptre med varsomhet slik at reinen ikke unødig uroes eller skremmes under beiting, flytting mv. Særlig hensyn skal vises i forbindelse med reinens brunsttid, kalving, merking, skilling og slakting.
§ 66 Hunder	Om sikring av hund, opptak av løs hund, avlving av hund, reaksjoner mot hundeholderen mv. gjelder hundeloven. Hundens eier og besitter plikter en for begge og begge for en å yte erstatning for skade som hunden volder på tamrein og for utgifter og ulemper som påføres reieneieren ved at hunden urettmessig jager eller skremmer rein under lovlig opphold eller flytting, uten hensyn til skyld. Bestemmelsen må også sees i sammenheng med hundelovens § 7: Særlig sikring av hund der tamrein beiter: «I områder der tamrein lovlig beiter, skal hundeholderen se til at hunden ikke unødig uroer eller skremmer rein, selv om den er under kontroll eller er bundet. Reinens eier kan kreve at en hund som uroer rein, blir holdt innestengt mens rein blir flyttet forbi bosted, seter eller hytte. Statsforvalteren kan gi forskrift om at hunder skal holdes i bånd eller forsvarlig innestengt eller inngjerdet når hensynet til reindriften tilsier det.»

4. HISTORISK BAKGRUNN FOR REINDRIFTA I KARLSØY OG PÅ RINGVASSØYA

Mye av denne bakgrunnen er dokumentert gjennom Norut² Tromsø sin konsekvensutredning for tema reindrift i Kommuneplan for Karlsøy 2012, og teksten er hentet derfra.

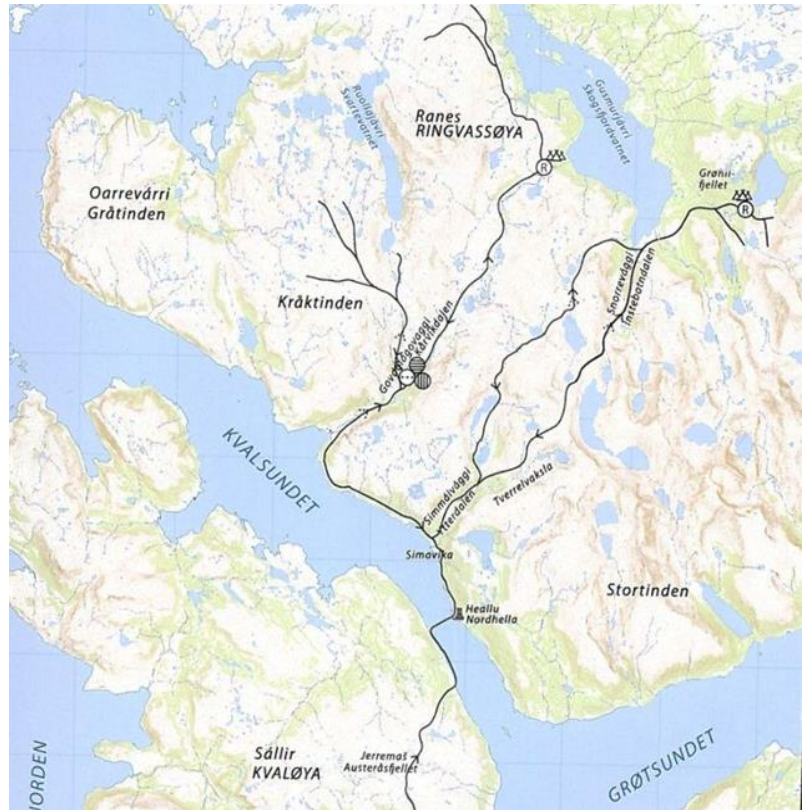
4.1 REINDRIFTSFORMER

Ringvassøya (Raneš) har vært sommerbeite for samer fra Könkämä sameby i svensk Karesuando i lang tid. Könkämä er den nordligste av alle fjellsamebyene i Sverige og grenser direkte mot Finland. Ifølge Bratrein (1990) kom de første reindriftssamene fra Karesuando utover i 1830-40-åra og slo seg stort sett ned som stasjonære på øyene. Han anser at de Karesuandosamene som begynte å flytte regulært som nomader kom om lag i 1865. I perioden 1884-1908 varierte antallet reindriftsfamilier fra svensk side på Ringvassøya mellom 7 og 21 mens reintallet varierte fra under 700 til nesten 2300. I 1915 ble det registrert at vel 2500 rein kom over Kvalsundet. Reinbeitekonvensjonen av 1918 satte en stopper for den grenseoverskridende reindriften til Ringvassøya slik at den tok slutt i 1923 (Bratrein, Bygdebok for Karlsøy og Helgøy 1990).

Dette driftsmønsteret var basert på lange flyttinger både vår og høst, og innbefattet svømming med reinflokkene over to straumfulle sund, både Rystraumen og Kvalsundet. Over Kvaløya gjorde de på vårflyttingen blant annet et stopp på Kvaløysletta hos familien Kitti.

² Norut Tromsø, Rapport nr. 12/2012 «Kommuneplan for Karlsøy kommune – KU for tema reindrift»

Før svømminga av Kvalsundet lot man flokken beite like over tregrensen ved Futrikelv. Svømminga måtte skje når det var fjære sjø og man flyttet langs fjæra de siste to kilometerne nord til svømmestedet som var omtrent der Kvalsundtunnelen er i dag. På Ringvassøya kom man i land på Nordhella. Det var to driftsgrupper (siidaer) som flyttet til Ringvassøya. Den ene var *Orbusgruppen* som hadde sitt beiteland sørvest for Skogsfjordvatnet (Gusmmorjávri), også kalt Kårvikgruppen etter sommerboplassen Kårvika på vestsida av Skogsfjordvatnet. Orbusgruppen fortsatte sin flytting fra Nordhella forbi Simavik langs fjorden til Indre Kårvik og gjennom Kårvikdalen, Govdalágovaggi, og over fjellryggen til Ráhppatområdet sydvest for Svarvatnet (Ruollajávri). Her slapp man flokken fri.

Figur 2 Flyttleier og sommerboplasser inntil 1921 (Walkeapää 2009)

Flokken trakk videre til halvøya Rudnisnjárga mellom Grunnfjord og Skogsfjord, mens reieneierne selv fortsatte til sommerboplassen ved Skogsfjordvatnet. Sommerbeitelandet omfattet også Oarrevárri (Gråtinden). Denne siidaen bestod av tre slekter; *Orbus*, *Blind* og *Tomma*. Som følge av reinbeitekonvensjonen av 1923 ble alle disse tre slektene tvangsforflyttet til Sirkas sameby i Jokkmokk tidlig på 1920-tallet.

Den andre gruppen var Skáidevárregruppen som hadde sitt beiteland på den nordøstre del av øya; Gusmurduottar, mellom Skogsfjordvatnet og Dåfjord og halvøya Mihkkalnjárga lenger nordvest. Skogsfjordvannet utgjorde grensen mellom de to gruppene. Bratrein (1990) angir Soltinddalen som hovedbase for reindrifta på Ringvassøya, og at det også var gammer ved Grønnskaret og at fastboende reindriftssamer flytta hit fra Skogsfjordvatnet. Bratrein omtaler her tydeligvis Skáidevárregruppen.

Skáidevárresiidaen bestod av fem slekter; *Baer* (kalt *Ándrat*), *Päiviö*, *Nutti*, *Pilto* og *Rasti*. Slektene *Päiviö*, *Pilto* og *Nutti* ble i likhet med de tre slektene i Orbusgruppen tvangsforflyttet til Sirkas sameby i Jokkmokk tidlig på 1920-tallet, mens slekta *Baer* samtidig ble tvangsforflyttet til Luokta-Mavas sameby i Arjeplog (Walkeapää, 2009).

Familien *Rasti* var norske statsborgere og drev helårsreindrift på Ringvassøya, men hadde sin rein i felles flokk med Skáidevárresiidaen om sommeren. Bratrein (1990) angir slektene *Raste*, *Heika*, *Kitti* og *Pilto* som de mest kjente bofaste reindriftsfamiliene på øyene. Familien *Rasthe* kom flyttende fra Sverige i 1836 (Päiviö m. fl., 1999). På sommerboplassen hadde hver familie noen geiter; enten egne, eller de lånte av jordbrukere. Man holdt geiter for å få melk. Kvinnene plukket *juopmu*²⁹ som man spiste

sammen med geitmelka. Reindriftssamene hadde stor sosial omgang om sommeren. Det eneste reindriftsarbeidet var kalvemerkingen tidlig i august. Noen reiste hyppig til Tromsø for å selge håndverksproduktene sine (Walkeapää, 2009).

4.2 HELÅRSDRIFT

Fra 1923 var kun de helårsdrivende reindriftsfamiliene tilbake på Ringvassøya. De eneste nomadiske Könkämäsamene som nå flyttet til daværende Karlsøy kommune var de som flyttet til fastlandet på Lyngenhavøya (Rendalen/Ittunjarga). I nåværende Karlsøy kommune var det kun helårsdrift på øyene fram til den nye nomadiske drifta som begynte å utvikle seg i løpet av 1970- og 1980-tallet. De som begynte å flytte nå kom var imidlertid ikke fra svensk side, men fra Kautokeino.

Bratrein (1992) angir Dåfjorddalen og Skogsfjordvatnet som baser for helårsdrifta. I Dåfjorddalen angir han at det var 3 familier med i alt 400 rein i 1875. En familie var også bosatt på helårsbasis i Soltinddalen. Samme forfatter sier også at den mest sammenhengende reindriffta ble utøvd av reieneierne ved Skogsfjordvatnet, særlig Rastefamilien. I 1875 ble tre familier oppgitt å ha om lag 350 rein til sammen.

Bratrein (1990) forteller at Rastefamilien står i en særstilling blant fjellsameslektene i Karlsøy. Guttorm J. Raste kom fra Enontekiö i Finland med familie, åtte barn etter hvert, og reinflokk til Ringvassøy i 1836. Minst tre søsken med familier kom med til Karlsøy. Ni år senere var Guttorm etablert med gårdsbruk i Dåfjord, senere på Dåvøy, i tillegg til reindriffta. Etterslekta til Guttorm Raste har en meget interessant historie med stor næringsmessig og sosial spredning og inngifte i alle sosiale lag og grupper. Tre velkjente ordførere i gamle Helgøy kommune kom også fra denne slekta.

Fram til 1920 hadde Henrik Raste og Lars Pilto til sammen opp til 360 rein, men de sendte en del av flokken med de svenske samene til Sverige om vinteren. Tilsvarende praksis er vel kjent bl.a. fra Ofoten (Andersen, 2005). Dette er et eksempel på sytingsrein. Sytingsrein kunne også bety at fastboende ikke-reindriftssamer hadde rein til pass hos reindriftssamer (Nordin, 2002). Dette inngår i verdde-relasjonen.

I 1920-åra er det oppgitt fra 5 til 9 reieneiere ved Skogsfjordvatnet, blant annet flere av Rasteslekta. I perioden 1922 til 1938 er Grøniskaret angitt som fast sommerboplass for denne gruppen (Bratrein, 1992).

Den stasjonære reindriffta på Ringvassøya har fortsatt med Rastefamilien. Etter andre verdenskrig har reintallet i etterkrigstida variert fra omkring 200-250 til midt på 1950-tallet og så gått ned til 20-30 sist på 1950-tallet, men har så variert omkring 150 resten av 1960-tallet (Kommisjon, 1967). Distriktet selv gir forklaringa:

«Etter at den svenske reindriffta opphørte, har det vært sammenhengende norsk reindrift på Ringvassøya. Den norske reindriffta har holdt seg stabil fram til krigen (1940-45) da den gikk tilbake. Fra 1945 og fram mot midten av 60-åra gikk det dårlig med reindriffta på øya. Det var en del «villrein». Det ble ikke merka og høstinga skjedde vel stort sett ved jakt. I 1962-63 blei det med støtte fra staten kjøpt inn noen ny rein av reieneierne på øya, men først sommeren 1967 fikk reieneierne største delen av dyrene på øya i gjerde for merking. Etter den tid har merking og slakting skjedd litt tilfeldig, enkelte år har det gått bra, men det andre år har gått mindre

bra. De siste års merking og slakting har gått bra. Det ble foretatt reintelling i 1997. 1998 ble det ikke merking av kalver og slakting pga. dødsfall i familien. Distriktet ble beitegransket på slutten av 1960 årene» (Päiviö m. fl. 1999:1).»

Distriktet omfatter hele Ringvassøya. Det har rikelige sommerbeiter og gode høstbeiter, mens vinterbeitene er minimumsfaktoren. I distriktsordningen for Troms reinbeiteområde fra 1963 er det regulert som et helårsdistrikt med øvre reintallet på 600 rein (Prestbakmo³⁰, 1997). Den norsk-svenske reinbeitekommissjonen av 1964 anslo det praktisk optimale reintallet til 800.

Utredninga om ny distriktsinndeling bemerker at størstedelen av slaktedyrene er okserein og at ved omlegging til kalveslakt og økt slakteuttak kunne produksjonen i distriktet økes betydelig. Samme utredning lister opp følgende inngrep og aktiviteter som har tatt beiteland og medført ulemper: veger, kraftutbygging og vannmagasin for Tromsø kommune, hyttebygging, utfart med jakt, turistanlegg, konsentrert sauebeiting som har redusert vinterbeitene i deler av distriktet. Utredninga nevner spesielt at Sportellet i Grønnliskaret berører flytte- og trekklei (Prestbakmo, 1997).

5 DAGENS SITUASJON RINGVASSØYA/RÅNES - BAKGRUNNSDOKUMENTER

Kildene bygger på det offisielle reindriftskartet, skriftlige og muntlige innspill fra distriktet, intervju med beboere i området, Konsekvensutredning reindrift knyttet til arealplan for Karlsøy kommune 2012 (Norut), Inngrepskartlegging reindriften i Troms 2019, Konsekvensutredning for Hav og Fjell 2022, konsesjonssøknad for Åborselva kraftverk 2014, og distriktsplan for Reinbeitedistrikt 12 – Rånes orohat/Ringvassøy reinbeitedistrikt 2021-2024.

5.1 REINDRIFTSKART

Norges offisielle reindriftskart er godkjent av Landbruksdepartementet og danner grunnlaget for å se på distriktets primærområder, og må sees i sammenheng med distriktsplan. Statsforvalter som forvaltningsenhet viser til at man skal benytte reinbeitekartene i utredninger. Erfaringene med kvaliteten på kartene er allikevel noe forskjellig, og det er påpekt både gjennom Reindriftsavtalen, Reindriftsforvaltningen og distriktene at kartene bør oppdateres. Det er svært utfordrende i utredninger å forholde seg til dette sprikende kunnskapsgrunnlaget. Forklaringene til de forskjellige temaene som har relevans i influensområdet rundt Gamnes er hentet fra reindriftskartdatabasen – Nibio – hvor forklaringen er slik:

Tema	Beskrivelse
Flyttlei	En flyttlei er der hvor reinen drives/ledes/føres eller trekker selv mellom årstidsbeitene, eller innad i et årstidsbeite. Også svømmelei inngår som flyttlei. Bredden på en flyttlei varierer ut ifra terreng og måten det flyttes på. Det kan være en aktiv driving av reinen, eller at reinen styres i ønsket retning, hvor reinen får beite seg gjennom et område. Enkelte steder er det utvidelser på flyttleia. Disse utvidelsene markerer beitelommer eller overnattingsbeiter hvor flokken hviler/beiter.
Trekklei	Datasettet trekklei viser leier der reinen trekker av seg selv, enkeltvis eller i flokk, mellom ulike områder hvor den beiter
Oppsamlingsområde	Et oppsamlingsområde er et område som har kvaliteter (godt beite, oversiktlig, naturlig avgrensning etc.) som gjør det enklere for reineiere å kunne utøve kontroll

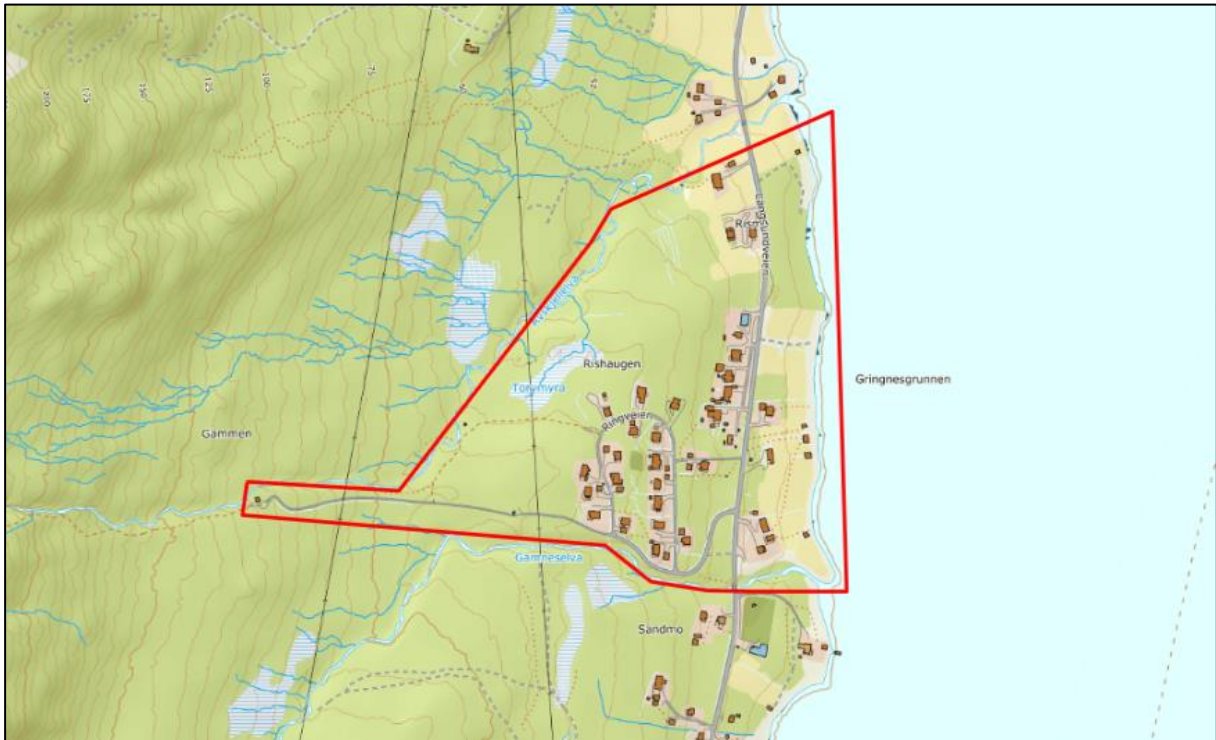

Tema	Beskrivelse
	over flokken i et ønsket tidsrom. Reinen samles for å foreta kalvemerking, skilling, slaktning eller flytting.
Vårbeite I - Kalvingsland	Kalvingsland er de deler av vårområdet som beites tidligst og hvor hoveddelen av simleflokken oppholder seg før kalving, under kalving og i parringsperioden. Parringsperioden er tiden etter kalving og frem til simler med kalv samler seg i større flokker, såkalte fostringsflokker.
Vårbeite II - Oksebeiteland	Oksebeiteland er områder hvor okserein, fjorårskalver og simler som ikke skal kalve oppholder seg i kalvingstida.
Sommerbeite - Luftingsland	Høyreliggende områder og luftingsområder er områder hvor reinen oppholder seg i varme perioder om sommeren for å dekke sitt behov for beite, ro, avkjøling og minske insektsplagen. Reinen finner som regel slike områder høyere til fjells, og derfor kalles dette ofte høysommerland. I vær- og vindeksponerte kystområder kan områder med høysommerlandfunksjon også være i lavereliggende terreng.
Vinterbeite - Tidlig vinterland	Tidlig vinterland er områder hvor reinen oppholder seg tidlig i vintersesongen. Senvinterland er de deler av vinterområdene som normalt er mest sikre mot store snømengder og nedising på midt- og senvinteren.

Kartet under viser flyttleiene og trekkleiene. Ut fra kartet er det hverken oppsamlingsområde, trekk- eller flyttlei direkte i tiltaksområdet. Dette viser figur 10.

Figur 3 Trekk og flyttleier rundt planområdet, kart fra Nibio

Figur 4 Ingen trekk eller flyttlei direkte i planområdet. Utsnitt fra reindrifskartet i Nibio.

Figur 5 Oksebeiteland, Tidlig Høstland, Spredt brukte høstvinterbeiter, Tidlig Vinterbeite

Kartet over planområdet viser at tiltaket kun kommer i direkte berøring med oksebeiteland. 500 meter unna planområdet er det kartlagt tidlig høstland, spredt brukte høstvinterbeiter og tidlig vinterbeite.

5.3 FORHOLDET MELLOM REINDRIFTSKARTET OG BESKRIVELSER I DISTRIKSTPLANEN

Reindrifskartet i kap. 5.1 viser følgende temaområder av betydning for utbyggingen på Gamnes:

- Utbyggingen ligger i vårbeite II - oksebeiteland.

- Tidlig høstland – ligger ca. 800 m fra foreslått utbyggingsområde
- Spredt brukte høstvinterbeiter – ligger ca. 800 m fra foreslått utbyggingsområde
- Tidlig vinterbeite - ligger ca. 800 m fra foreslått utbyggingsområde
- Trekklei som går ved fjellsifoten like ovenfor foreslått utbyggingsområde
- Flyttlei – ligger ca. 1,8 km fra foreslått utbyggingsområde. Angir en grov retning, bredden på en flyttlei må ta høyde for terrengformasjon og måten det flyttes på.

I distriktsplanen 2021-2024 er Gamnes ikke spesifikt nevnt geografisk. Dette er som tidligere nevnt problematisk, når det ikke er samsvar mellom reindriftskartene, distriktsplanen og øvrige argumenter som blir benyttet. Men temaområdene i distriktsplanen er beskrevet slik:

Temaområde	Beskrivelse fra distriktsplanen
Oksebeiteland	Oksebeiteland er der okserein og fjordårskalver oppholder seg il kalvingstida. Hit kan også kalver med simler trekke senere på våren
Trekklei	Henviser til reindriftskaret
Tidlig høstland	Beitet om høstsommeren er etter høysommeren og der reinen oftest når sitt årlige vekstpotensiale.
Spredt brukte høstvinterbeiter	Beitet i høstvinteren er snødekt, men har like fullt tilsvarende beiteresurser som høstbeitet. Reinsdyrene må grave seg fram til beiteplantene, hvis snøforholdene er gode vil reinen finne nok næring til å vedlikeholde kroppsvekten.
Tidlig vinterland	Har ikke en spesifikk beskrivelse av tidlig vinterland, men skriver mere generelt at reinen er spredd utover hele øya. De sikreste vinterbeitene er i lavereliggende områder, ytterst på halvøyene og inne i fjordene når beiteforholdene blir vanskelig i fjellene.

5.4 DISTRIKTSPLAN RINGVASSØYA 2021-2024

Distriktsplanen har følgende beskrivelse av dagens drift: «Landbruksdepartementet reviderte i 1963 reinbeitedistriktenes grenser, beitetider og reintall i Troms lappfogddistrikt. Det ble fattet vedtak 1. juli 1963 at Ringvassøy skulle være helårs reinbeitedistrikt med høyeste reinantall på 600 dyr som omfatter hele Ringvassøy, både Karlsøy og Tromsø kommune. Distriktet er helårsdistrikt der distriktet benytter alle områder til helårsbeite. Det er 3 siidaandeler fordelt på 3 reineiere. Rein beiter over hele distriktet/ øya, året rundt. Distriktet har ingen fastsatte beitetider, men følger reinenes naturlige migrasjon mellom sesongbeitene. Distriktet benytter alle områdene på hele Ringvassøy til helårsbeite. Å presisere de ulike årstidsbeitene nøyaktig er vanskelig fordi det er mange faktorer som spiller inn, og medfører at de ulike årstidsbeitene ikke samsvarer til enhver tid. Distriktet er delt mellom Karlsøy og Tromsø kommune.»

Figur 6 Avgrensning av distriktet

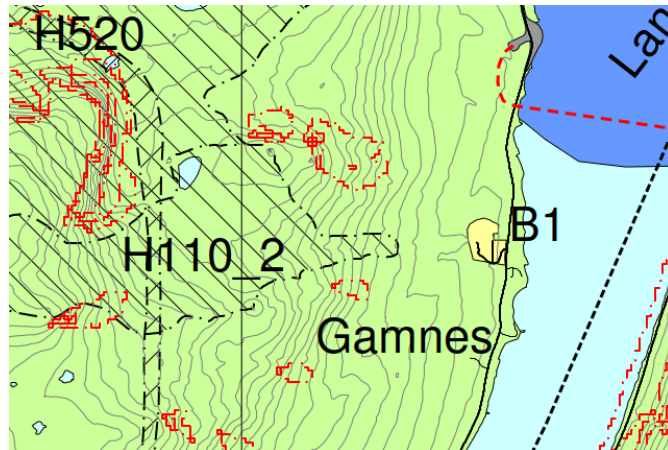
5.5 KOMMUNEPLANENS AREALDEL KARLSØY KOMMUNE

Kommunen jobber med en rullering av vedtatt arealplan, men denne er høsten 2023 ikke ferdigstilt. Gjeldende arealdel er fra 2013, og til denne planen er det utarbeidet KU reindrift i 2012.

5.5.1 KU REINDRIFT

I bestemmelsene til KPA er det i kap. 9.2 Soner med særlig angitte hensyn, er det gitt retningslinjer (dvs ikke bestemmelser, men føring for tiltak) i forhold til reindrift:

Reindrift (H-520) De viktigste trekkleiene, drivleiene og samlingsplassene er markert som hensynssoner i plankartet. De angitte hensynssonene er kun veiledende. I alle LNFR-områder med byggeforbud skal arealbruken vurderes opp mot reindriftnæringens interesser. Det tillates ikke bygg eller anlegg i viktige reindriftsområder som er til hinder for næringens utøvelse.

Figur 7 Hensynssone reindrift H520 i KPA

De flyttleiene som har fått hensynssone ligger utenom planområdet til boligfeltet på Gamnes. Hensynssone er flyttleien sør for Bjørskarvatnan og flyttleien som kommer opp Glimdalen mot Glimtinden.

Planbeskrivelsen har ingen beskrivelse om reindriften, men har beskrivelser knyttet til satsing på reiseliv, jf. kap. 5.3:

«Karlsøy har naturlige fortrinn innen rekreasjon og friluftsliv som kan utnyttes bedre enn i dag. Kyst- og fjellbasert reiseliv fordrer også areal, og næringen er nært knyttet opp mot annen virksomhet i kommunen. Planarbeidet har søkt å avsette areal for å kunne ivareta reiselivsnæringens behov. Samtidig er det viktig å styrke driftsgrunnlaget for etablert virksomhet. Reiselivet må også avveies mot andre hensyn, slik som fiskeri og vern av naturområder. Det er også viktig å utvikle en helhetlig strategi for reiselivsnæringen, slik at ulike aktiviteter og formål kan trekke vekslers på hverandre. En rekke fritids- og turistformål er kartfestet med egne bestemmelser og bufferzoner slik at konflikt med andre formål unngås.»

5.6 INNGREPSKARTLEGGING I REINBEITEOMRÅDER I TROMS FYLKE - 2019

På oppdrag for Troms fylkeskommune ble det i 2019 levert en utredning³ som skulle inngå som et grunnlagsdokument til regional plan for reindrift. I utredningen er det ikke gjennomført intervjuer eller kartlagt spesielle forhold vedrørende Ringvassøya reinbeitedistrikt. Det er en generell beskrivelse om at de fleste øydistriktene ble helårsdistrikt etter reinbeitekonvensjonens iverksettelse i 1923, da svenske distrikt ble utestengt fra flytting. De fleste øydistriktene ble da helårsdistrikt, med små

³ Norut Tromsø 2019: Rapport nr. 2372018, «Inngrepskartlegging for reindriften i Troms fylke.»

vinterbeitekapasiteter. Ringvassøy reinbeitedistrikt er oppgitt med et øvre reintall på 600, det faktiske tallet var 537 i 2018.

5.7 KONSESJONSSØKNAD ÅBORSELVA KRAFTVERK

Denne utbyggingen er ikke realisert. I søknaden opplyses det at reintallet i distriktet varierer fra 128 i 2000/01 til 302 i 1998/99. Det ble gjennomført intervju med Per Rasthe som uttaler følgende:

«Reinen trekker lenger ned i skogen om våren, men at de kun sjelden streifer på nedsiden av riksveien. Nord for inntaket grenser prosjektområdet til ei drivingslei.»

Konklusjonen i KU for Åborselva knyttet til reindrift, var at prosjektområdet hadde middels verdi for reindriften.

Figur 8 Illustrasjon på tenkt plassering av kraftverket

5.8 KONSEKVENsutredning

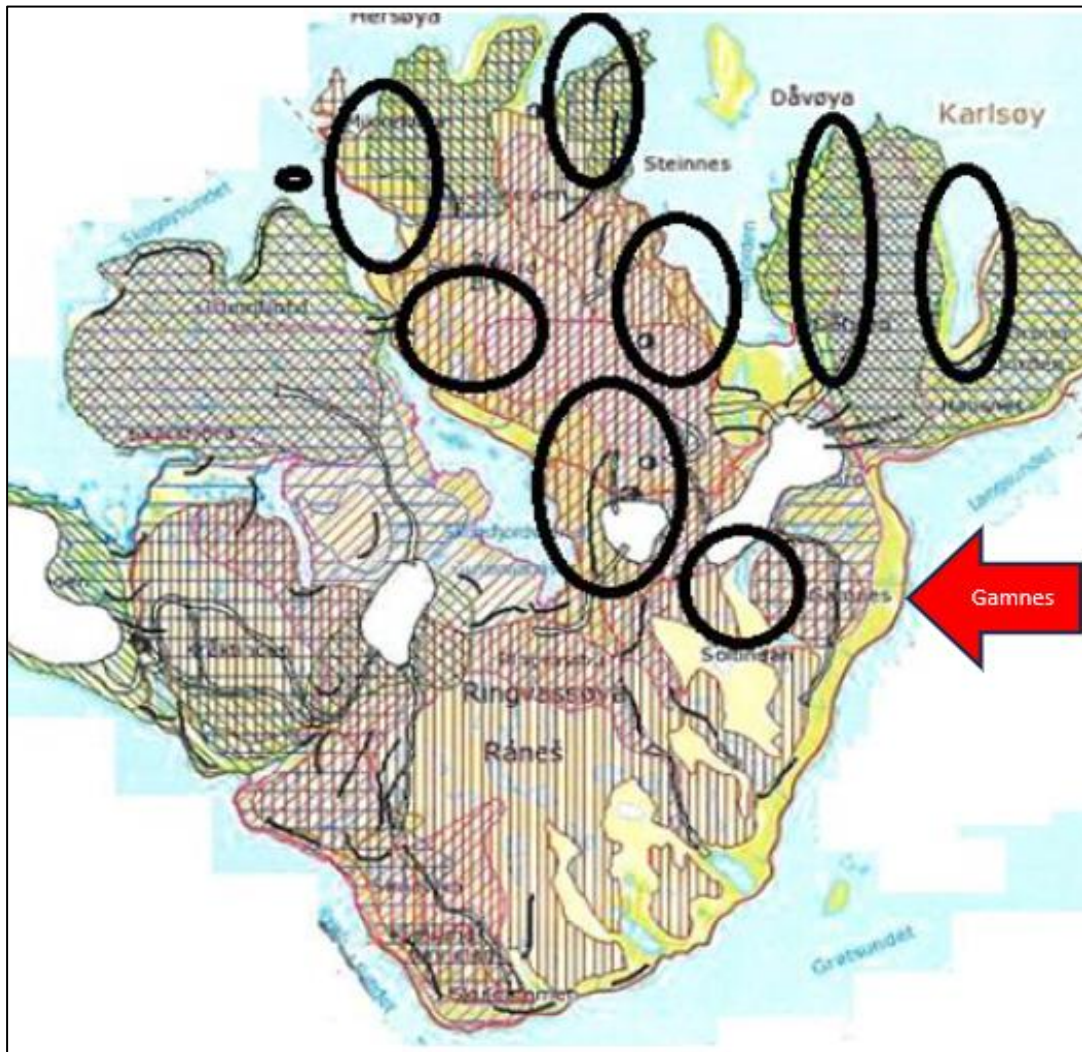
REINDRIFT TIL AREALPLAN KALRSØY KOMMUNE

Til arbeidet med arealplan i 2012 ble det utarbeidet en konsekvensutredning for reindriften av Norut⁴. Det var intervju med representanter fra distriktet hvor følgende er tatt inn i KUen:

Ringvassøy sør (se vedlegg 1-kart 1)

De aktuelle utbyggingsområdene ligger langs veien fra Tromsø grense til Hessfjorden. Reindriften bruker bare denne strekningen seinhøstes og om vinteren. Den kan være kritisk ved vanskelige forhold om vinteren. Reinen trekker da ned og det er avgjørende at det er rimelig fri passasje mellom veien og fjellfoten. Dette bør sikres med å anlegge en hensynssone som sikrer passasjen⁵⁰. Konkrete utbyggingsaker som anses problematiske eller diskutabile listes i det følgende:

⁴ Norut 2012 «Kommuneplan for Karlsøy kommune – Konsekvensutredning tema reindrift»

Figur 9 Illustrasjon hensynsoneforslag fra KU reindrift 2012

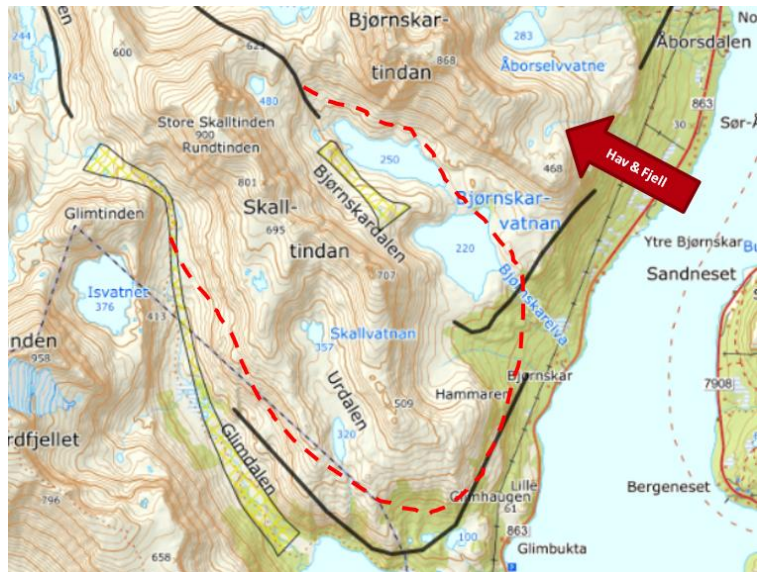
KU reindrift fra 2012 hadde forslag til hensynsoner reindrift som foreslått i kartillustrasjonen, hvor det foreslåtte tiltaksområdet ved Gamnes ikke er nevnt.

5.9 KU HAV & FJELL

Reguleringsplanen er under forberedelse i 2023. Konklusjonen i KU for Hav & Fjell knyttet til reindrift, var at prosjektområdet hadde middels verdi for reindriften.

Konsekvensene for utbyggingen varierer fra Forringet, til Noe Forringet dersom Hav & Fjell bygges ut.

Det ble foreslått avbøtende tiltak i rapporten, men man kom i arbeidet med konsekvensvurderingen ikke til enighet mellom forslagstiller og reindriften om avbøtende tiltak.

Figur 10: Hav & Fjell, Rød-stiplet linje indikerer erfaringsbasert opplevelse av naturlig reintrekk i det aktuelle området.

5.10 ERFARINGER FRA NABOER I OMRÅDET GAMNES

Det gjennomført Intervju med naboer rundt planområdet. Intervjuene er foretatt helt uavhengige av hverandre. Det de opplyser er basert på erfaringer fra et langt liv i området. Erfaringene er veldig sammenfallende.

- Det er observert reinsdyr i området hele året, det er flest reinsdyr ved boligene på våren og vinteren.
- Reinsdyrene trikker gjennom området, men det er ikke observert at reinen drives aktivt til området
- På vinterstid brukes nærområdet til foring. Mest nede ved ungdomshuset
- Det er ikke observert kalving i området.
- Gapahuken ved Eventyrstien er mye brukt. Det er etter dere kjennskap ingen negative opplevelser mellom brukere og reinsdyr ved Gapahuken.

5.11 DISTRIKTETS BESKRIVELSE AV DAGENS BRUK AV OMRÅDET

Distriktets øvre reintall er fastsatt til 600 rein i vårflokk (før kalving), og de har til tidligere KU-vurderinger oppgitt følgende reintall og slakt mellom 2011 - 2020:

År	11/ 12	12/ 13	13/ 14	14/ 15	15/ 16	16/ 17	17/ 18	18/ 19	19/ 20
Ant.	440	478	477	547	570	566	537	512	489
Slakt	48	58	60	60	39	43	50	46	25

Distriktet opplyste da at reintallsutvikling ikke er stabil og tapsprosenten er høy grunnet økt tap til rovvilt, høy rovviltstamme og ustabile vintre som har medført låste beiter.

Reinbeitedistriktet har etter befarung kommet med følgende innspill vedr. belastning som følge av tiltaket:

- Boliger og sosial infrastruktur som barnehage trekkes ned fra høydedraget for å skjerme det viktigste arealet som kan forstyrre reindriften.
- Skilting med opplysning om områdets betydning for reindriften og viktigheten av båndtvang.

6 REINDRIFT OG KLIMAENDRINGER

Det er de senere år kommet en del forskningsstoff og veiledninger i forhold til klimatilpasninger for reindriften. Bl.a. har Miljødirektoratet utarbeidet en veileder⁵ for klimatilpasning i reindriften:

Reindriften er en nomadisk næring som baserer seg på naturgrunnlaget. Reindriften er drevet på tradisjonelt vis med flytting mellom ulike årstidsbeiter. Næringen er derfor sårbar for klimapåvirkning som kommer i tillegg til andre belastninger fra blant annet andre næringsinteresser, arealkonflikter og rovvilt. Slike ytre påvirkninger har betydning for beiteressursene, områdebruk, flyttveier og tidspunkt for flytting.

Klimaendringene kan øke presset på naturen, og arealbruken må derfor vurderes både med utgangspunkt i dagens og framtidens klimautfordringer og påvirkninger på naturgrunnlaget for reindriften. Reindriftsnæringen er avhengig av at (fylkes)kommuner utfører god ressursforvaltning i lys av eksisterende forhold og framtidige risikofaktorer, slik som konsekvenser av klimaendringer.

Ved planlegging etter plan- og bygningsloven er det viktig at (fylkes)kommuner tar nødvendig hensyn til reindriftens bruk av arealer og ser dette opp mot samlet belastning, samfunnsinteresser for øvrig og klimaendringenes konsekvenser.

Reindriftens muligheter til å tilpasse seg endringene er knyttet til å kunne opptre fleksibelt. Konkurrerende arealbruk begrenser disse mulighetene. Summen av mange inngrep kan derfor få utilsiktede følger for reindriften ved at mange små inngrep og forstyrrelser vanskelig lar seg forene med reinens behov for sammenhengende naturområder og flytt- og trekkveier. Et enkelt tiltak kan derfor være skadelig for reindriften.

Kommunene er etter plan- og bygningsloven ansvarlig for at klimapåvirkninger blir vurdert og tatt tilstrekkelig hensyn til i samfunns- og arealplanlegging og byggesaksbehandling. I dette ligger at kommunen må vurdere hvilke konsekvenser både dagens og framtidens klima kan få, og at dette hensynet vurderes på lik linje og i sammenheng med andre hensyn som kommunen tar i planleggingen.

Hovedprinsipper for forebyggende klimatilpasninger:

- Særskilt vern av viktige luftingsområder. Gjengroing blir ofte nevnt som et stort problem for reindrifta, da det vil innebære beitetap for næringa. Man ser at tregrensen blir høyere og høyere, noe som innebærer at luftingsområdene innskrenkes tilsvarende.
- Særskilt vern av potensielle forings- og kalvingsområder i framtida.
- Bevare eller restaurere viktige myrområder som beitegrunnlag og flombuffer.

---

⁵ Miljødirektoratet 2022 «Klimatilpasning for reindriften»

- Verne om eller hindre nedbygging av områder med åpen hei eller furuskog. Dette er viktige områder for beiting som muligens vil bli enda viktigere i framtida i lys av et klima i endring. Slike områder settes av som LNFR-områder.
- Regulere ferdsel innenfor viktige verneområder for reindriften, for eksempel kalvingsområder.
- Sikre større og intakte sammenhengende naturområder (INON) og forflytningskorridorer mellom disse.
- Sikre fleksibiliteten i reindriften og muligheten til å forflytte seg på tvers av ulike klimagradienter (f.eks. høyfjell – kystområde), både vertikalt og horisontalt.

7 INNGREPSEFFEKTER

Konkurrerende arealbruk kan føre til økende fragmentering av beitearealene. De direkte effektene ved naturinngrep omfatter som regel fysisk tap av land og forstyrrelse av dyr i nærheten av inngrepet. Det er utført mye forskning på effekten av direkte forstyrrelse av både rein og andre drøvtyggere. De fleste undersøkelsene viser at direkte forstyrrelser nær inngrep med påfølgende fluktreaksjoner gir små og kortvarige effekter på enkeltdyr (Se Vistnes, Nellemann & Strøm Bull, 2004).

Indirekte effekter omfatter unngåelseeffekter i lengre avstand enn der dyrene blir utsatt for direkte forstyrrelser. Atferdsstudier viser at dersom rein utsettes for kontinuerlige og langvarige forstyrrelser, f.eks. dyr som stadig møter på trafikk, vil bruke mer energi og få lavere kroppsvekt enn ueksponerte dyr. Dette vil særlig være kritisk om våren når dyra er i dårlig kondisjon og simler har stort energibehov.

Kumulative effekter er sumeffektene av tidligere og nåværende inngrep. Infrastrukturtiltak som hver for seg kan ha begrenset effekt vil til sammen føre til store akkumulerte effekter. KU-forskriften legger til grunn at det de samlede effektene av planer og tiltak innenfor det enkelte reinbeitedistriktet skal vurderes. Kumulative effekter kan være vanskelig å forutse rimelig presist, og har vært lite brukt i KU-sammenheng.

Effekten av et nytt inngrep vil i stor grad være betinget av hvordan effektene det skaper samvirker med effektene av tidligere inngrep. Man kan derfor ikke vurdere hvert inngrep for seg. Inngrepene må ses i en sammenheng, og permanente inngrep må derfor sees i et langsiktig perspektiv.

Konkret kan reduksjon av sommerbeitekapasiteten i første omgang synes å ha liten umiddelbar effekt i et distrikt som er klart begrenset av vinterbeitekapasiteten. Senere kan det imidlertid vise seg at nettopp dette inngrepet betyr at man mister tilpasningsevne gjennom at man hadde hatt behov for disse arealene fordi nye inngrep fordrer omlegginger i driftsmønsteret. I et slikt tilfelle vil det aktuelle distriktet i første omgang tape fleksibilitet, som i neste omgang gjør effekten av ett nytt inngrep større enn den ville blitt med opprinnelig fleksibilitet intakt.

8 VURDERING AV VERDI

Vurdering av verdi følger kriteriene listet opp i tabell fra håndbok SVV, se under her.

Området ved Gamnes er ikke primærområde for kalving i reinbeitekartene selv om det vurderes som kalvingsland av reinbeitedistriktet. Beboere i området har aldri observert kalving. Det er ikke direkte i

berøring med trekklei inne i planområdet, det er naturlig trekklei gjennom selve planområdet.. Det er aldri observert aktiv flytting gjennom området.

Registrerings-kategori	Del-kategori	Ubetydelig verdi	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
Reindrift	Flyttlei, trekklei og anlegg		Gjerder og anlegg ikke i bruk	Mindre brukte trekkleier Mindre viktige gjerder og anlegg	Alternative flyttleier Trekkleier Gjerder og anlegg med alternativ	Aktive flyttleier Gjerder og anlegg uten alternativ
	Beiteområder og kalvingsområde			Mindre viktige beiteområder	Særlig viktige beiteområder	Kalvingsområder Beiteareal som er minimumsfaktor

Ut fra reindriftskart, befarings og intervjuer, distriktsplan og observert rein i området settes områdets verdi til middels.

Uten betydning	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
		▲		

9 VURDERING AV TILTAKETS PÅVIRKNING OG VURDERING AV ALTERNATIVER

9.1 VURDERING AV KLIMAENDRINGER

Her vurderes endringene av som tiltaket påfører de verdier som er påvist i området, ut fra de 2 alternativene konsentrert og spredt utbygging. Endringene vurderes opp mot 0-alternativet og langs en skala på fem trinn. Følgende eksempler er hentet fra håndbok V712 som beskriver hvordan en vurderer påvirkningen på reindrift:

«Eksempler på aktuelle påvirkninger er beslag og tap av beiteareal. Dette gjelder både fysisk, i form av støy/forstyrrelser og at beiteområder blir gjort utilgjengelige pga. skjæringer i naturlig trekklei. For vurdering av påvirkningsgrad må både arealbeslag/- tap og følgevirkninger vurderes. Det kan for eksempel være inngrep i flyttlei og anlegg. Merk at reindriftsloven fastslår retten til fritt og uhindret å drive og forflytte rein, og at det ikke er tillatt å stenge flyttlei. Det er med andre ord ikke bare stenging av flyttlei som er forbudt, men også tiltak som kan virke forstyrrende og vanskeliggjøre flyttingen. Slike tiltak krever godkjenning etter loven og vil forsterke påvirkningsgraden. Det er viktig å vurdere sumvirkning av negativ påvirkning for driftsenheten/siidaen. For reindrift er det også særlig viktig å se nye tiltak i sammenheng med eksisterende tiltak og planlagte tiltak for å vurdere den samlede virkningen. For reindrift vil det ofte kunne være særlige negative konsekvenser i anleggsfase og disse må synliggjøres.»

De to utbyggingsalternativene (0-alternativet er i realiteten ingen utbygging) vil i noe ulik grad påvirke reindriften, da i forhold til følgende momenter:

- Begge alternativene vil bety bruk av området med folk ute i terrenget. Mange vil også ha hunder med seg på turer sommer som vinter, som alene vil være utfordrende for reindriften.
- Alternativet med utbygging vil medføre økt aktivitet i nærområdet, og da spesielt dersom barnehage og bebyggelse legges høyere opp i terrenget mot bruksområdet til reindriften,
- Bebyggelse opp mot høyden vil kunne gi økt påvirkning og lettere adkomst til høyfjellsområdet

9.2 ALTERNATIV 0

Status slik som i dag, men med økt interesse for og tilrettelegging for turer opp i terrenget er det en ubetydelig endring.

	Sterkt forringet
	Foringet
	Noe forringet
	Ubetydelig endring
	Forbedret

9.3 1 - UTBYGGING

Alternativet med utbygging gjør at reindriften arealer vil bli berørt og påvirket. En utbygging vil ut fra dette gi en vurdering av påvirkning på den ferdige etablerte situasjonen sammenlignet med 0-alternativet på skalaen slik:

	Sterkt forringet
	Foringet
	Noe forringet
	Ubetydelig endring
	Forbedret

9.4 SAMLET BELASTNING

9.4.1 GENERELT OM SAMLET BELASTNING

Reindriften er en arealkrevende næring, og konkurransen om areal fra andre interesser, både næring, turisme og økende fritidsinteresser i utmarka, kan gi forstyrrelser. Spesielt utbygging av hytteområder, og toppturer sommer og vinter som gir økt aktivitet i primærområdene der reinen trenger ro, er vanlige problemstillinger. Økt tilstedeværelse av mange mennesker, og flere med hunder, vil ha negativ

påvirkning på reindrifta. Spesielt vinterstid, dersom tiltaket gir større aktivitet i området, i en periode da fleste dyrene har en negativ energibalanse pga. begrenset tilgang til mat og stort energitap pga. kulde og dyp snø. Også utbygging av infrastruktur med veier, småkraftutbygging og vindkraftverk er prosesser som over tid samlet (kumulativt) kan ha negative effekter på mulighetene for tradisjonell reindrift.

For distriktet er det samlet effekt av boligbebyggelse og en mye større aktivitet i primærområdene av en mengde mennesker, sannsynligvis flere med hunder, som er den største utfordringen. Selv om ikke planområdet ikke direkte berører primærområder, blir det en del av en samlet belastning på distriktet.

Under her er opplistet sentrale enkelttiltak som påvirker den samlede belastningen for distriktet.

9.4.2 ÅBORNES INDUSTRIOMRÅDET

Det er vedtatt en reguleringsplan for dette området, men det er ikke iverksatt utbygging. Utbygging kan ha uheldig påvirkning i forhold til trekklei for reinen.

9.4.3 GRØNLISKARET

Skaret fjellpark med 33 enheter regulert er etablert med nærhet til primærområdet for distriktet med flyttleier, oppsamlingsområde og slakteplass. Dette har skapt forstyrrelser for distriktet i deres primærområde, gjennom økt trafikk, plassering mellom 2 oppsamlingsområder, flere flyttleier mv.

9.4.4 REGULERING AV SIMAVIK OG SKARSFJORD VANNKRAFTVERK

Disse har vanskeliggjort driving av rein over rør, dype grøfter og kanal tilhørende oppdemmet vann, Svartvann, Mellomvannet og Krokvannet. Et annet problem med kraftverk er de stenger av trange dalfører som fungerer som flaskehals for rein som skal opp og ned til beiteområder. Disse dalførene er ofte eneste passasje mellom beiteområdene og en forhindring på et slikt område vil påvirke reinens trekkmuligheter.

9.4.5 ÅBORNES LEIRDUE- OG SKYTEBANE

Leirdue og jaktrifle-skytebanen på Åbornes ligger også mellom fylkesveien og fjellfoten, ved grustaket, og er et hinder for å holde passasjen åpen til enhver tid. Skytebanen er etablert på dispensasjon fra arealplanen for Karlsøy kommune.

Figur 11 Åbornes industriområde - reguleringsplan

9.4.6 HAV OG FJELL

Det er utarbeidet KU reindrif for Hav & Fjell, og det forberedes behandling av reguleringsplanen. KUen er utarbeidet med medvirkning fra reinbeitedistriktet, og det er gjennomført befarings- og 2 møter med reinbeitedistriktet. Det er dokumentert gjennom møtereferater og brev fra distriktets advokat at distriktet ikke ser for seg noen avbøtende tiltak. Advokaten sier i brev av 16.6.22 følgende vedrørende dette: «Slik saken

står nå kan ikke distriktet akseptere forslåtte avbøtende tiltak, og ser heller ikke noen reelle alternativer» Inngreps-effekten for reindrif for Hav & Fjell ble sett på som «noe for-

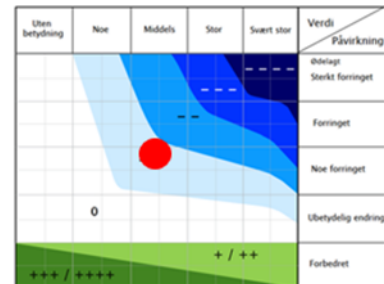
ringet», og under her vises utklipp

fra vurderingen av konsekvens og avbøtende tiltak.

9.11 VURDERING AV KONSEKVENNS OG AVBØTENDE TILTAK

Begge utbyggingsalternativene vil i volum (antall overnattingsenheter) være like store, men spredt bebyggelse vil i noe grad være mer inngripende for reindrif. Den spres over et større område, sperrer passasjen mellom vegen og fjellfoten, og går langt opp i høyden mot sommerland/luftingsområdet.

I den videre prosessen med reguleringsplan må det arbeides videre med avbøtende tiltak, da det ikke har lyktes å komme til enighet mellom tiltakshaver og reinbeitedistriktet. De løsninger som er skissert med å holde myrområdet mellom fylkesvegen og fjellfoten som en hensynsone for reindrif er viktig å jobbe videre med. Men det er viktig å ikke bare se isolert på planområdet til Hav og Fjell, men også tilstøtende områder som industriområdet til kommunen. Dersom dette bygges fult ut, vil denne passasjen som trekklei for reinen bli innsnevret/spærret.

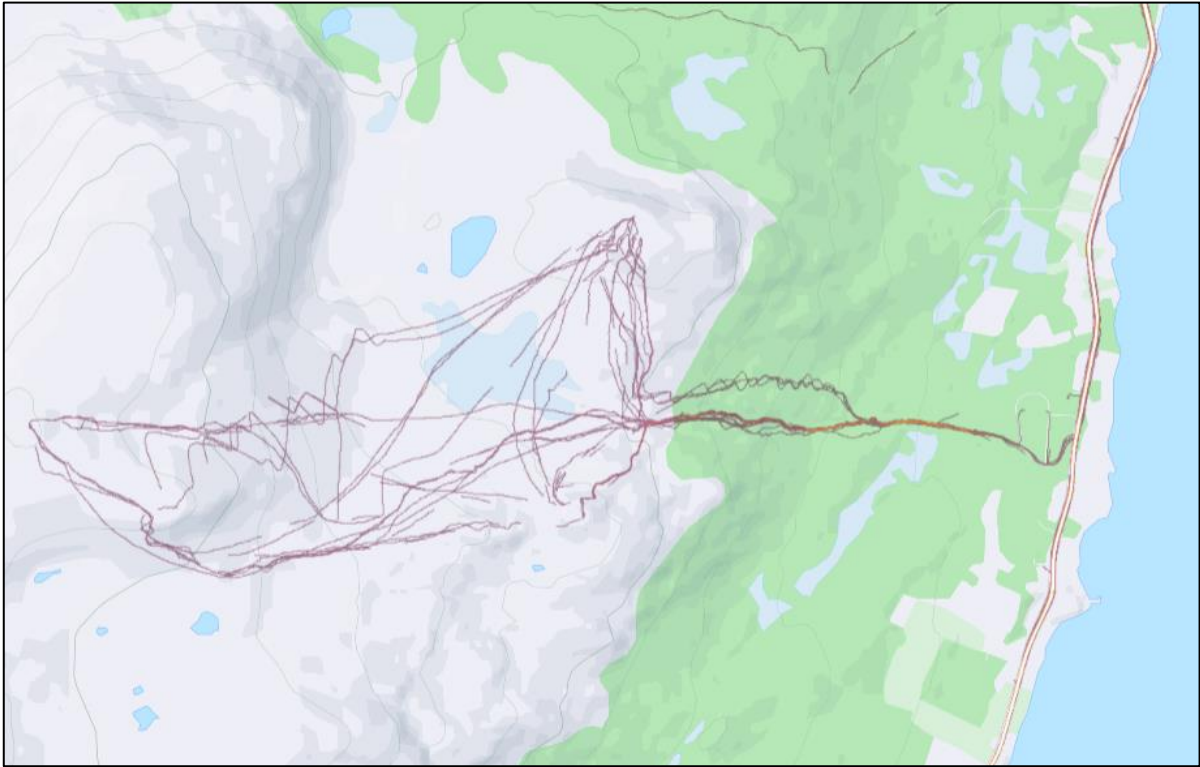

Figur 20 Konsekvensvifta med verdi og konsekvenser

Figur 12 Utklipp KU Hav & Fjell

9.4.7 TOPPTURER

Kartet viser det siste årets GPS-registrerte ferdsel (sporlogging) tilknyttet treningsaktøren «Strava». Stravas varmekart («heatmap») fremstiller kun sporlogger dersom det er flere ulike personer som har registrert sin ferdsel/aktivitet, og brukerne må godta personverninnstillinger for deling med andre for at det skal vises på varmekartet. Hver mørkelilla strek på kartet representerer ferdselen til en individuell Strava-bruker, og områder med mer spredt aktivitet sees som flere lilla streker. Der ferdsel og aktivitet er mer kanalisert, akkumuleres overlappende sporlogger og vises med lysere farge på varmekartet. I områder der den Strava-registrerte aktiviteten er stor og mer kanalisert, vises det på varmekartet som én ganske tykk strek, med oransje til lysegul farge (hvorav lysere betyr flere sporlogginger).

Figur 13 Kart fra Strava.com

9.5 VURDERING AV KONSULTASJONSPLIKTEN

Konsultasjonsplikten som ble vedtatt 2021 med ny bestemmelse i Sameloven må konkret følges opp av Karlsøy kommune før behandlingen av reguleringsplanen. Medvirkning er hittil ivaretatt gjennom dialog mellom forslagstiller Karlsøy kommune, og deres konsulenter. Men den formelle konsultasjonsplikten skal ivaretas av offentlig myndighet (her kommunen) med Sametinget, eller andre samiske interesser som det heter i loven. I dette tilfellet er det naturlig at dette gjennomføres med reinbeitedistriktet.

9.6 VURDERING OPP MOT FN-KONVENSJONEN OM SIVILE OG POLITISKE RETTIGHETER

Reindriften er en viktig del av det materielle grunnlaget for samisk kultur. Tiltaket ved Gamnes anses ikke å være avgjørende for fortsettelsen av samisk reindrift og kulturutøvelse på Ringvassøya. Dette ut fra vurderingen av verdisetting for reindriften ikke gir svært høy verdi, og påvirkningen av tiltaket ikke vil være totalt ødeleggende. Reindriften uttaler at avbøtende tiltak vil redusere ulempene, og det vurderes slik at disse er gjennomførbare, se de videre underkapitlene i kap. 9.

9.7 VURDERING AV AVBØTENDE TILTAK FRA REINBEITEDISTRIKTETS SIDE

Ringvassøy reinbeitedistrikt sine bekymringer og ønsker er tydelige i forbindelse med konsekvensene for reindriften. For det første understreker distriktet at de ikke ønsker boligfelt eller barnehage i det øvre området, der de øverste boligene er bygget langs veien som fører til vannbrønnen. Dette område ligger mellom boligene og hulderstien, og distriktet påpeker at en slik utbygging vil forstyrre den naturlige trekkveien for reinen. De påpeker at dette området også fungerer som kalvingsland og

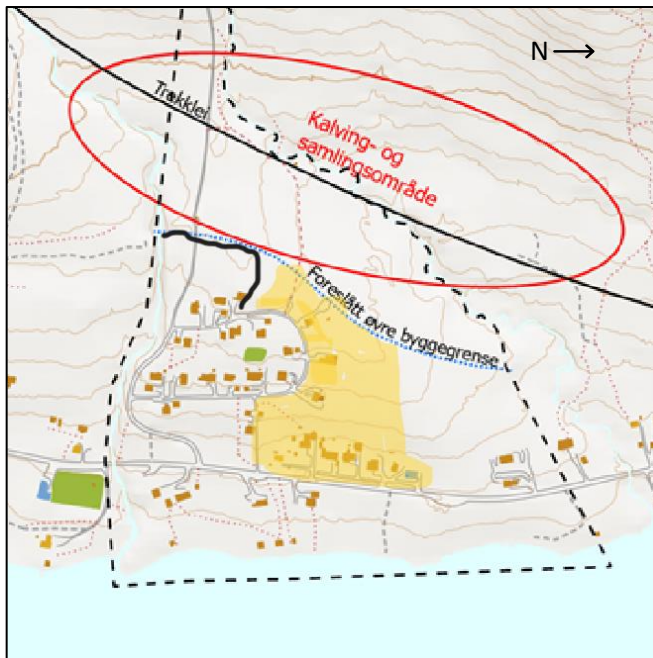
oksebeiteland, og det er avgjørende at vårbeiteområdene ikke blir ytterligere forringet, ettersom det allerede er mye aktivitet og forstyrrelser for dyrene.

Selv om reindriftdistriktets flyttvei ifølge kartet ligger høyere oppe i fjellet, forklarer de at de faktisk henter og samler rein fra skogsområdene og lavtliggende områder. De ber om at flyttveien blir tydeligere markert og bredere for å unngå feiltolkninger av myndighetsorganer.

Distriktet påpeker også at reinen beiter tidlig og sent på høsten i skog og lavtliggende områder, og at vinterbeite er av avgjørende betydning for deres virksomhet. De vil også at området skal kvalitetssikres som kalvingsland før eventuelle endringer blir gjort. Dette er ikke noe Karlsøy kommune ensidig kan gjøre, det ligger til Statsforvalter og departementet som reindrifsfaglig forvaltningsenhet. Når det gjelder flyttlei som er lovregulert beskyttet gjennom reindriftslovens § 22, er dette lagt inn som hensynsone i gjeldende arealplan for Karlsøy kommune.

De nevner at området brukes både som kalvingsland og oksebeiteland. Kalvingslandet inkluderer deler av vårområdet hvor simleflokken hovedsakelig oppholder seg i kalvings- og parringsperioden, inkludert reservekalvingsland. Oksebeitelandet og vårlandet er steder hvor okserein og fjorårskalver oppholder seg i kalvingstiden, og selv simler med kalver kan trekke hit tidlig på våren.

Ringvassøya reinbeitedistrikt har lagt frem konkrete forslag til avbøtende tiltak, og påpeker at disse tiltakene er nødvendige for å sikre at reindriften kan opprettholdes i området.

Figur 14 Kart - Reinbeitedistriktets ønsker om justering av byggegrenser, og område egnet for ytterligere bebyggelse.

Reinbeitedistriktet har etter befaring identifisert områder på kartet hvor de ikke ønsker boligfelt eller barnehage. Disse områdene er tydelig markert med svarte streker. Samtidig har de pekt ut områder, markert i gult, hvor det kan være mer hensiktsmessig å plassere boliger og barnehage. Dette er en innsnevring av området ut fra det som det som det er kommet innspill på fra reindriften tidligere. Dette var også et tema som ble diskutert under befaringen. Reindriften fremhever viktigheten av å unngå bygging i områder opp mot høydedraget, da dette kan få negative konsekvenser for reindriften. Uansett hvor byggingen finner sted, vil det medføre økt aktivitet og forstyrrelser for reinsdyrene og reindriften. Derfor er det avgjørende å legge til rette for tiltak som skjermer reindriften så mye som mulig.

Det er også viktig å formidle informasjon og opplysninger til allmennheten. Det er nødvendig å informere folk om at området er et helårsbeitedistrikt og at reindrift ikke bør forstyrres, spesielt i sårbare perioder som kalvingstiden. Det er også viktig å sikre at båndtvang blir overholdt for å hindre at hunder

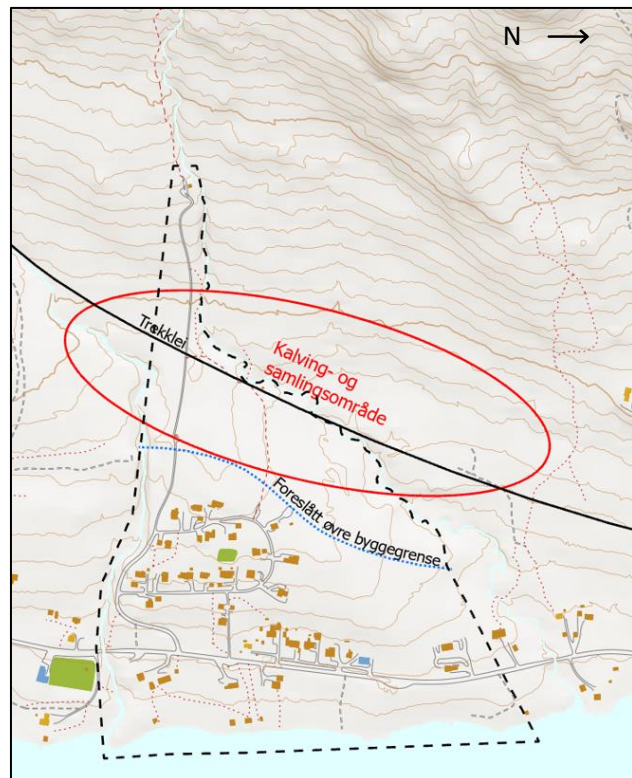
forstyrrer reinsdyrene. Denne informasjonen vil bidra til å øke bevisstheten blant lokalbefolkningen og besøkende om behovet for å respektere reindriften og dens krav til fred og ro i området.

9.8 FORSLAG OM AVBØTENDE TILTAK

Etter befaringen med reinbeitedistriktet ble den innsamlede kunnskapen illustrert i et kart. Kartet viser planområdet opp mot kalving- og samlingsområde, trekklei, og reinbeitedistriktets foreslått øvre byggegrense. Basert på befaringen er det foreslått/utarbeidet konkrete avbøtende tiltak for å komme reinbeitedistriktets bekymringer i møte.

For det første vil det være positivt å benytte et planleggingsprinsipp om å unngå å legge bebyggelse ovenfor den foreslåtte øvre «byggegrensen.» Det vil sa at området ovenfor vil bli holdt fritt for bygninger og redusere mengden annen infrastruktur for å sikre at det ikke er noen inngrep i den naturlige trekkveien og beiteområdene for reindriften. Dette tiltaket vil bidra til å beskytte reindriften sine bevegelsesfrihet og opprettholde deres tradisjonelle bruk av området.

Videre bør offentlige tjenesteytingstilbud, som for eksempel foreslått barnehage, planlegges lenger ned i området. Dette vil bidra til å begrense direkte aktiviteter ut fra barnehagen, og sikre at de ikke forstyrrer reindriften som foregår lenger opp mot lia. Dette tiltaket er spesielt viktig for å skape god sameksistens mellom det fremtidige boligområdet og reindriftnæringen.

Figur 15 Kartet er utarbeidet av WSP etter befaring med reindriften

I tillegg bør forslagstilleren sørge for å sette opp informasjonsskilt i området. Disse skiltene vil gi tydelig informasjon om at området brukes til reinbeite, og det vil bli oppfordret til båndtvang for hunder. I forskrift om båndtvang for hund i Karlsøy kommune (1986, endret 2006) er det båndtvang 1. april-15. oktober. Dette vil øke bevisstheten blant besøkende og naboer om reindriften og viktigheten av å respektere reindriften sine behov. Informasjonsskiltene vil også bidra til å forebygge eventuelle konfliktsituasjoner ved å gi klar veiledning om hvordan man skal oppføre seg i området.

Gjennom disse konkrete avbøtende tiltakene vil det være mulig å sikre at utviklingen av området skjer på en måte som tar hensyn til og respekterer reindriften. Dette vil legge til rette for en fredelig sameksistens mellom ulike aktiviteter og interesser i området og bidra til å bevare det verdifulle reindriften miljøet.

9.9 VURDERINGEN AV MULIGHETENE FOR AVBØTENDE TILTAK

Det er verdt å merke seg at både forslagstilleren og Ringvassøya reinbeitedistrikt har kommet frem til sammenfallende forslag når det gjelder avbøtende tiltak i forbindelse med planene for området. Dette er et positivt tegn på at det er mulig å oppnå en felles forståelse og samarbeide for å beskytte reindriften mens man tar hensyn til utviklingen som planlegges.

Begge parter har uttrykt at de ikke ønsker boligfelt eller barnehage i visse områder, og at de heller ser for seg at boligene og barnehagen plasseres i andre områder som kan være mer hensiktsmessige. Dette er et viktig fellesanliggende, da de begge erkjenner at bygging i områder uten naturlig skjerming fra høydedrag kan få negative konsekvenser for reindriften.

I tillegg legger både forslagstiller og reinbeitedistriktet vekt på nødvendigheten av å formidle informasjon og øke bevisstheten blant allmennheten. Dette inkluderer å informere om at området opererer som et helårsbeitedistrikt for rein, hvor dyrene beiter og oppholder seg gjennom hele året. Særlig vurderes viktigheten av å unngå forstyrrelser, spesielt i sårbare perioder som kalvingstiden.

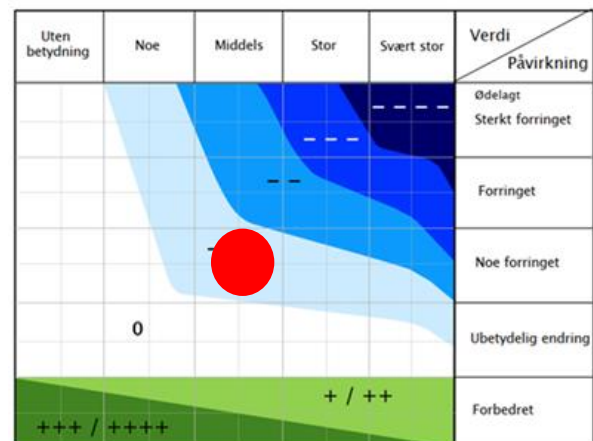
Enighet om å betone behovet for å respektere båndtvang for hunder fremhever en felles forpliktelse til å hindre at hunder forstyrrer reinsdyrene, særlig når de beiter i sine naturlige habitatområder.

Samstemte forslag om informasjonstiltak vitner om en felles innsats for å øke bevisstheten blant lokalsamfunnet og besøkende om nødvendigheten av samarbeid med reindriften. Dette samarbeidet og forståelsen mellom forslagstilleren og reinbeitedistriktet gir rom for en balansert utvikling som tar hensyn til både utviklingsmål og bevaring av reindriften.

9.10 VURDERING AV KONSEKVENSN OG AVBØTENDE TILTAK

Dagens status (0-alternativet) og utbyggingsalternativene vil medføre aktivitet i området, og dermed medføre konsekvenser for reindriften. Økt bebyggelse vil i noe grad være mer inngripende for reindriften enn 0-alternativet.

I det videre arbeidet må planleggingsprinsippet om å skjerme høydedraget innarbeides, og avbøtende tiltak som skilting må inkluderes som en integrert del av utviklingsplanene. Dette betyr at høydedragets beskyttelse og reindriften's interesser må være en prioritet når man utforsker og planlegger fremtidige tiltak i området.

Figur 16 Konsekvensvifte med vurdering av verdi og påvirkning

Videre er skilting en viktig del av informasjonsstrategien som må iverksettes. Informasjonsskilt bør utformes og plasseres strategisk i området for å opplyse besøkende og lokalsamfunn om tilstedeværelsen av reindriften og de viktige hensynene som må tas. Dette inkluderer info om reindriften, påminnelser om båndtvang for hunder, og tydelig informasjon om områdets status som helårsbeitedistrikt for rein.

Ved å innarbeide disse prinsippene og tiltakene i planleggingsprosessen, kan man legge til rette for en balansert utvikling som både ivaretar ønsket om boligbebyggelse samt beskytter reindriften og det naturlige miljøet i området.

Referanseliste

- Karlsøy kommune 2013, Kommuneplanens arealdel 2013-2023
- Karlsøy kommune 2018, Kommuneplanens samfunnsdel 2018-2030
- Karlsøy kommune 2021, Planprogram for reguleringsplan Gamnes
- Kommunal- og moderniseringsdepartementet 2021, «Veileder for kommuner og fylkeskommuner om konsultasjoner med samiske interesser
- Miljødirektoratet 2021, Veiledning for klimatilpasning til reindriften
- Miljødirektoratet 2022, Veileder for konsekvensutredninger for klima og miljø
- Norsk institusjon for menneskerettigheter 2021, Menneskerettslig vern mot inngrep i samiske områder
- Norut rapport 12/2012, Kommuneplan for Karlsøy kommune, Konsekvensutredning tema reindrift
- Ranés orohat/Ringvassøy reinbeitedistrikt 1999, Distriktsplan for reinbeitedistrikt 12 – for perioden 1999-2003
- Ranés orohat/Ringvassøy reinbeitedistrikt 2021, Distriktsplan for reinbeitedistrikt 12 – for perioden 2021-2024
- Sametinget sak SP 059/2020, Sametingets planveileder
- Statens vegvesen 2021, Håndbok V712 Konsekvensanalyser
- Sweco (på vegne av Småkraft AS) 2014, Søknad til å bygge Åborselva kraftverk i Karlsøy kommune
- Troms fylkeskommune/Norut rapport 23/2018, Inngrepskartlegging for reindriften i Troms fylke
- Vistnes, I., Nellemann, C., & Strøm Bull, K. 2004. Inngrep i reinbeiteland. Biologi, jus og strategier i utbyggingssaker. - NINA Temahefte 26.
- KU Reindrift Hav & Fjell 2022, WSP Norge AS